

HAGADAH

B Beth
Habad
marseille centre

הגדה של פסח

סדר בדיקת וביעור חמץ

המנהג להניח פתיתי חמץ קשה זמן מה קודם הבדיקה כדי שימצאם הבדוק. ועל פי הקבלה יש להניח עשרה פתיתין.
וקודם שיתחיל לבדוק יברך:

**בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ
עַל בְּעוֹר חֲמֵץ:**

וצריך לחפש לאור הנר בכל המחבואות גם בסדקים שבקרקע. ולא ידבר בין הברכה לתחלת הבדיקה אפילו מענייני הבדיקה. ונכון שלא ישיח, שלא מענייני הבדיקה, כל זמן בדיקתו. ועמיד מבני ביתו אצלו לשמוע הברכה, שיבדקו איש במקומו, ולא ישיחו בינתיים. ויזהרו לבדוק תחלה בחדר הסמוך למקום ששמעו הברכה, ולא ילכו לבדוק תיכף אחר הברכה לחדר אחר. ואחר הבדיקה יזהר, בחמץ שמשייר להצניעו למחר לשרפה או לאכילה, לשמרו שלא יוליכוהו אנה ואנה, שלא יתפרר ויתגרר ממנו על ידי תינוקות או עכברים. וגם צריך לבטל אחר הבדיקה ויאמר:

**כֹּל-חַמִּירָא וְחַמִּיעָא דְאֵכָא בְּרִשׁוּתֵי דְלָא חֲמִיתִיה וְדְלָא בְעֵרְתִּיה וְדְלָא יָדַעְנָא לִיה
לְבַטֵּל וְלְהוּי הַפְּקֵר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:**

ביום י"ד בשעה ה' יעשה לו מדורה בפני עצמו וישרפנו ויבטלנו. ובביטול היום יאמר:

**כֹּל-חַמִּירָא וְחַמִּיעָא דְאֵכָא בְּרִשׁוּתֵי דְחֻזִּיתִיה וְדְלָא חֻזִּיתִיה דְחֻזִּיתִיה וְדְלָא חֲמִיתִיה
דְבַעֲרִיתִיה וְדְלָא בְעֵרְתִּיה לְבַטֵּל וְלְהוּי הַפְּקֵר בְּעַפְרָא דְאַרְעָא:**

ויש לשרוף עשרה פתיתין ובשעת שריפת החמץ יאמר זה:

**יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ בְּשֵׁם שְׁאֵנִי מִבְּעַר חֲמֵץ מִבֵּיתִי וּמִבְּרִשׁוּתֵי כָךְ
תִּבְעַר אֶת כָּל הַחַיִּצוֹנִים וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה תִּעֲבִיר מִן הָאָרֶץ וְאֶת יִצְרָנוּ תִּרְעַע
תִּעֲבִירָהוּ מֵאַתְנֵנוּ וְתַתֵּן לָנוּ לֵב בָּשָׂר לְעַבְדְּךָ בְּאַמֶּת וְכָל סִטְרָא אַחֲרָא וְכָל הַקְּלָפוֹת וְכָל
הַרְשָׁעָה בְּעֵשֶׂן תִּכְלֶה וְתִעֲבִיר מִמְּשַׁלֵּת וְדוֹן מִן הָאָרֶץ וְכָל הַמְּעִיקִים לְשִׁכְנֵיהָ תִּבְעַרְם בְּרוּחַ
בְּעַר וּבְרוּחַ מוֹשֶׁפֶט בְּשֵׁם שְׁבַעֲרַת אֶת מוֹצְרִים וְאֶת אֱלֹהֵיהֶם בְּיָמִים הָהֵם וּבְזִמְנֵי הַזֶּה אָמֵן סְלָה:**

סדר קרבן פסח

"ונשלמה פרים שפתינו" ותפלת מנחה היא במקום תמיד של בין-הערבים, ובזמן שבית המקדש היה קיים, היה הפסח נשחט אחר תמיד של בין-הערבים. כן ראוי לעסוק בסדר קרבן-פסח אחר תפלת המנחה, ויאמר זה:

קרבן פסח מביא מן הכבשים או מן העזים זכר בן שנה ושוחטו בעזרה בכל מקום אחר הצות ארבעה עשר דוקא ואחר שחיטת תמיד של בין הערבים ואחר הטבת נרות של בין הערבים. ואין שוחטין את הפסח על החמץ. ואם שחט קודם לתמיד, כשר, ובלבד שיהא אחר ממרס בדם הפסח כדי שלא יקרש עד שיזרקו דם התמיד, ואחר כך יזרקו דם הפסח וריקה אחת כנגד היסוד. וכיצד עושין? שחט השוחט וקבל הכהן הראשון שבראש השורה ונתן לחברו, וחברו לחברו, ומקבל כלי המלא תחלה ואחר כך מחזיר הריקן. והיו שורות של בזיכי כסף ושורות של בזיכי זהב. ולא היו לבזיכין שולים שמא יניחם ויקרש הדם. אחר כך תולין את הפסח ומפשיטין אותו כלו וקורעין אותו וממחין את קרביו עד שיצא הפרש ומוציאין את האימורים והם החלב שעל הקרב ויותרת הכבד וב' כליות והחלב שעליהן והאליה לעומת העצה, ונותנים בכלי שרת ומולחם ומקטירם הכהן על גבי המזבח כל אחד לבדו. והשחיטה והזריקה ומחוי קרביו והקטר חלביו דוחין את השבת, ושאר עניניו אינם דוחין את השבת. וכן אין מוליכין את הפסח לבית כשחל בשבת אלא כת האחת הם מתעכבים עם פסחיהם בהר הבית והכת השניה יושבת לה בחיל והשלישית במקומה עומדת. השכה, יצאו וצלו פסחיהם. בשלשה כתות הפסח נשחט ואין כת פחותה משלשים אנשים. נכנסה כת הראשונה נתמלאה העזרה נועלין אותה. ובעוד שהם שוחטין ומקריבין את האימורים קוראין את ההלל. אם גמרו אותו קודם שיקריבו כולם שונים אותו, ואם שנו ישלשו. על כל קריאה תוקעין ג' תקיעות תקיעה תרועה תקיעה. גמרו להקריב פותחין העזרה. יצאה כת ראשונה נכנסה כת שניה נועלין דלתות העזרה. גמרו, פותחין, יצאה כת שניה נכנסה כת שלישית ומעשה כולן שוין. ואחר שיצאו כולן רוחצין העזרה ואפילו בשבת מפני לכלוך הדם שהיה בה. וכיצד היתה הרחיצה? אמת המים היתה עוברת בעזרה והיה לה מקום לצאת מומנה, וכשרוצין להדיח את הרצפה, סותמין מקום יציאתה והיא מתמלאת על כל גדותיה מפה ומפה עד שהמים עולים וצפים מכאן ומכאן ומקבץ אליה כל דם וכל לכלוך שהיה בעזרה ואחר כך פותחין מקום יציאתה והכל יוצא עד שנשאר הרצפה מנקה ומשפה זהו כבוד הבית. ואם הפסח נמצא מריפה, לא עלה לו עד שמביא אחר:

שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁרֵת מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מִלְּבֵי הַמְּלָכִים
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

בּוֹאֲכֶם לְשִׁלּוֹם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מִלְּבֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

בְּרִכּוֹנֵי לְשִׁלּוֹם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מִלְּבֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

צֵאתְכֶם לְשִׁלּוֹם מִלְּאֲבֵי הַשָּׁלוֹם מִלְּאֲבֵי עֲלִיּוֹן מִמְּלֶכֶךְ מִלְּבֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (שלוש פעמים)

כִּי מִלְּאֲבֵי יֵצֵה לְךָ, לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ:

אֲדֹנָי יִשְׁמַר צֵאתְךָ וּבּוֹאֲךָ, מֵעֵתָה וְעַד עוֹלָם:

אֵשֶׁת חֵיל מִי וּמִצָּא, וְרַחֲוֹק מִפְּנִינִים מִכְּרָה: בְּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ, וְשָׁלָל לֹא
יִחַסֵּר. גְּמַלְתָּהּ טוֹב וְלֹא רָע, כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ: דִּרְשָׁה צְמֹר וּפְשָׁתִים,

וְתַעַשׂ בַּחֲפִץ בַּפִּיהָ: הִיָּתָה פְּאֻנִיּוֹת סוֹחֵר, מִמְּרַחֵק תְּבִיא לַחֲמוּהָ: וְתָקַם בְּעוֹד
לֵילָה, וְתַתֵּן טַרְף לְבֵיתָהּ, וְחָק לְנַעֲרוֹתֶיהָ: וּמְכוּה שָׂדֶה וְתַקְחָהּ, מִפְּרֵי בַּפִּיהָ
נִטְעָה כְּרֶם: חֲגָרָה בְּעֵז מִתְּנִיָּה, וְתֵאֱמִין זְרוּעוֹתֶיהָ: טַעְמָה כִּי טוֹב סַחֲרָה, לֹא

יִכְבֶּה בְּלִילָה נְרָה: יָדֶיהָ שְׁלָחָה בְּיִשׁוּר, וּכְפִיָּה תִמְכּוּ פֶלֶךְ: כַּפָּה פְּרָשָׁה
לְעֵנִי, וַיָּדִיָּה שְׁלָחָה לְאֲבִיוֹן: לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֵג, כִּי כָּל בֵּיתָהּ לְבוּשׁ
שָׁנִים: מִרְבָּדִים עָשְׂתָה לָּהּ, שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁה: נוֹדַע בְּשַׁעֲרִים בַּעֲלָהּ,

בְּשִׁבְתּוֹ עִם זָקְנֵי אֶרֶץ: סָדִין עָשְׂתָה וְתַמְכָּר, וְחֲגוּר נָתַנָּה לְבָנָעֵנִי: עֵז וְהִדָּר
לְבוּשָׁה, וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן: פִּיָּה פְתַחַח בְּחֻכְמָהּ, וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה:
צוּפִיָּה חֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ, וְלֶחֶם עֲצָלוֹת לֹא תֹאכַל: קָמוּ בְנֵיהָ וַיֵּאֱשְׁרוּהָ, בַּעֲלָהּ

וַיַּחֲלָלָה: רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל, וְאֵת עֲלִית עַל בְּלָנָה: שָׁקַר חֲחֹן וְהָבֵל חִיפֵי,
אִשָּׁה יִרְאֵת אֲדֹנָי הוּא תַתְּחַלֵּל: תָּנוּ לָּהּ מִפְּרֵי יָדֶיהָ, וַיַּחֲלֹוּ בְּשַׁעֲרִים

מֵעֵשִׂיָּה:

סדר הגדה

יסדר על שולחנו על גבי קערה ג' מצות מונחות זו על זו (התחונה – ישראל, עליה ילוי ועליה יכהן), ועל גבי מפית הפרוסה על שלושתן – מימין: הזרוע וכנגדו הביצה, תחתיהם באמצע המרור ותחת הזרוע החרוסת, וכנגדו תחת הביצה הכרפס ותחת המרור החזרת שעושין כורך:

סימן סדר של פסח

קִדְּשׁ . וְרַחֵץ . בְּרֶפֶס . יַחֵץ . מַגִּיד . רְחֹצָה . מוֹצֵיא . מוֹצֵה .
מְרֹר . פּוֹרֵךְ . שְׁלַחַן עֹזֵרְךָ . צְפוּן . בִּרְךְךָ . תִּלְּל . גְּרָצָה:

כשלייל הסדר חל בליל שבת אומרים בלחש

מִזְמוֹר לְדָוִד אֲדֹנָי רֵעִי לֹא אֶחְסֵר: בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יִרְבִּיצֵנִי, עַל מֵי מְנוּחֹת יִנְחֵלֵנִי: נַפְשִׁי יִשׁוּבָב, יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ: גַּם כִּי אֵלֶיךָ בָּנִיא צְלָמוֹת לֹא אֵיכָא רַע, כִּי אַתָּה עֲמַדִּי. שְׁבַטְךָ וּמוֹשְׁעֲנֶתְךָ הַפְּחָה יִנְחַמוּנִי: תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שְׁלַחַן נֶגֶד צָרְרִי, הַשְׁנֵת בְּשִׁמּוֹן רֵאשִׁי, בּוֹסִי רְנִיחָה: אַךְ מִזֵּב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיִּי, וְשִׁבְתִּי בְּבֵית אֲדֹנָי לְאָרְךָ יָמִים:

דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל תְּפִיחִין קַדִּישִׁין:

אַתְקִינֵנוּ סְעוּדַתָּא דְמַהֲיָמוּנֵתָא שְׁלֵמַתָּא חֲדוּתָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא. אַתְקִינֵנוּ סְעוּדַתָּא דְמַלְכָּא דָּא הִיא סְעוּדַתָּא דְחַקְל תְּפִיחִין קַדִּישִׁין, וְזַעַר אַנְפִּין וְעַתִּיקָא קַדִּישָׁא אַתְנֵן לְסַעְדָּא בְּהַדְּהָ:

קידוש

אתְּקִינֵנוּ סְעוּדָתָא דְּמִלְכָּא עֲלָאָה דָּא הִיא סְעוּדָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁבְעִיתֶיהָ:

קדש

כשחל יום טוב בשבת ואומרים תחלה יום הששי:

יּוֹם הַשְּׁשִׁי וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל עֲבָאָם. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ,
כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ, אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

כשחל בחול מתחילין כאן:

סְבִדֵי מִרְגוּ בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עַם וְרוֹמַמְנוּ
מִכָּל לְשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְתַתֵּן לָנוּ אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת:
שְׁבֻתוֹת לְמִנוּחָה) וּמוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׁשּׁוֹן, אֶת יוֹם (לשבת: הַשְּׁבֻת הַזֶּה
וְאֶת יוֹם) חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, וְאֶת יוֹם טוֹב מִקְרָא קֹדֶשׁ הַזֶּה זְמַן חֲרוּתֵנוּ (לשבת:
בְּאַהֲבָה), מִקְרָא קֹדֶשׁ, זָכַר לַיְצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחֵרֶת וְאוֹתָנוּ קִדְּשַׁת מִכָּל
הָעַמִּים, (וְשִׁבֹת) וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁךָ (לשבת: בְּאַהֲבָה וּבְרַצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁשּׁוֹן הַנְּחַלְתָּנוּ:
בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי, מִקְדֵּשׁ (הַשְּׁבֻת) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁחַחֲיֵנוּ וְקִיַּמְנוּ וְהִגִּיעְנוּ לְזְמַן הַזֶּה:

במוצאי שבת מקדשים לפי סדר: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אֹר
לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁשֶּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה. בֵּין
קִדְּשַׁת שְׁבֻת לְקִדְּשַׁת יוֹם טוֹב הַבְּדִלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מוֹשֶׁשֶׁת יְמֵי
הַמַּעֲשֵׂה קִדְּשַׁת. הַבְּדִלְתָּ וְקִדְּשַׁת אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקִדְּשַׁתְּךָ: בְּרוּךְ אַתָּה
אֲדֹנָי הַמְּבַדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ: שֶׁחַחֲיֵנוּ

שׁוֹתָה חֶסֶד בִּישִׁיבָה בְּחִסִּיבַת שְׁמַאל (הַטִּיבָה אֲלֶכְסוֹנִית שֶׁל גּוֹפוֹ לְצַד שְׁמַאל) דְּרַךְ חִירוּת (כְּמִנְהַג הָאֲצוּלָה בִּימֵי

נטלים ידיים ללא ברכה:

כרפס

נטל פחות מכזית כרפס ויטבול במי מלח או חומץ ויברך:

ברוך אתה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה:

יכוון בברכה זו להוציא ידי חובה גם את המרור שיאכל אחר-כך.

יחץ

ויקח מצה האמצעית ופורסה לשניים, חלק אחד גדול מחבירו, וחלק הגדול יניח לאפיקומן, והקטן מניח בין הבה מצות.

מגיד

ומגביה הקערה שיש בה המצות (ומגלה את המצות מתוך המפית) ויאמר:

הָאֵל לְחֵמָא עֲנִיָּא דִּי אָכְלוּ אֲבָהֵתְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. פֶּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִיכַל.
פֶּל דְּצִרִיךְ יִיתִי וְיִפְסַח. הַשְּׁתָּא הָכָא. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל.
הַשְּׁתָּא עֲבָדִין לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין:

מכסין בחזרה את המצות ומסלקין הקערה לצד אחר ומוזגין לו כוס ב' וכאן הבן שואל מה נשתנה:

כֹּה נִשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מִטְבִּילִין
אֶפְּלוּ פְּעַם אַחַת. הַלֵּילָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְּעָמִים: שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין
חֶמֶץ אוֹ מִצָּה. הַלֵּילָה הַזֶּה בְּלוּ מִצָּה: שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׂאֵר
יִרְקוֹת. הַלֵּילָה הַזֶּה מְרוֹר: שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבֵין וּבֵין מְסֻבִּין
הַלֵּילָה הַזֶּה בְּלָנוּ מְסֻבִּין.

ומחזירין הקערה ומגלגין שוב מקצת הפת ואומרים עבדים היינו:

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה
וּבְזִרְעוֹ נְטוּיָה. וְאֵלֹו לֹא הוֹצִיא תְּקֵדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ
מִמִּצְרַיִם הָרִי אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵינוּ מִשְׁעֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם.
וְאֶפְּלוּ בְּלָנוּ חֲכָמִים בְּלָנוּ נְבוֹנִים בְּלָנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצָּה עָלֵינוּ
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם. וְכָל הַמְרֻבָּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מִשְׁבַּח:

מַעֲשֵׂה בְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסַבִּין בְּבֵנֵי בְרַק. וְהָיוּ מוֹסְפִירִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית:

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה חֲרִי אֲנִי בְּבֵן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֹּאמַר יִצְיֵאת מִצְרַיִם בַּלַּיְלֹת עַד שֶׁדָּרָשָׁה בֶּן זֹמָא. שֶׁנֶּאֱמַר לְמוֹעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם יְצִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ תִּינָח. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהֵבִיא הַלַּיְלֹת. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהֵבִיא לַיְמֹת הַמְּשִׁיחַ:

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם. בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ הוּא. בְּנֶגֶד אַרְבַּעַת בָּנִים דִּבְרַת תּוֹרָה. אֶחָד חֵכֶם. וְאֶחָד רָשָׁע. וְאֶחָד תָּם. וְאֶחָד שְׂאִינֵנו יוֹדֵעַ לְשֵׁאוֹל:

חֵכֶם מַה הוּא אוֹמֵר מַה הַעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמּוֹשְׁפָטִים אֲשֶׁר צִוָּה אֱדֹנָי אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם וְאֵף אֶתָּה אָמַר לוֹ כַּהֲלֹכֹת הַפֶּסַח אֵין מִפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אִפְיֻקְוִין:

רָשָׁע מַה הוּא אוֹמֵר מַה הָעֲבֻדָּה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי שֶׁהוֹצִיא אֶת-עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל כִּפְר בְּעַקְר. וְאֵף אֶתָּה הִקְהַת אֶת שְׁנָיו וְאָמַר לוֹ בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה אֱדֹנָי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם. לִי וְלֹא לוֹ. אֵלֹהֵי הַיָּה שֵׁם לֹא הָיָה נִגְאָל:

תָּם מַה הוּא אוֹמֵר מַה זֹאת. וְאָמַרְתְּ אֵלָיו בְּחֻזֵק יָד הוֹצִיאָנוּ אֱדֹנָי מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים.

וְשְׂאִינֵנו יוֹדֵעַ לְשֵׁאוֹל אֶת פֶּתַח לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהַגְדַתְּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה אֱדֹנָי לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

יְכוֹל מֵרֵאשִׁי חֲדָשׁ תִּלְמוּד לֹמַר בַּיּוֹם הַהוּא אִי בַּיּוֹם הַהוּא יְכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם תִּלְמוּד לֹמַר בְּעִבּוֹר זֶה. בְּעִבּוֹר זֶה לֹא אָמַרְתִּי אֵלָּא בְּשַׁעַת שִׁישׁ מִצָּה וּמְרוֹר מְנַחִים לְפָנֶיךָ:

מִתְחִלָּה עֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְעָשׂוּ קֶרֶבְנוּ הַמָּקוֹם לְעֲבֹדָתוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֶבֶר הִנָּהר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֵּרַח אָבִי אֲבִרְהָם וְאַבְי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

וְאָקַח-אֶת אֲבִיכֶם אֶת-אֲבִרְהָם מֵעֶבֶר הִנָּהר וְאוֹלָךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן
וְאַרְבֶּה (וְאַרְבֵּי כְּתִיב) אֶת זִרְעוֹ וְאֶתְּן לוֹ אֶת יִצְחָק וְאֶתְּן לְיִצְחָק אֶת-
יַעֲקֹב וְאֶת-עֵשָׂו וְאֶתְּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׁעִיר לְרֵשֶׁת אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ
מִצְרָיִם:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אֶת
הַקֵּץ לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאֵמַר לְאֲבִרְהָם אֲבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים.
שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר לְאֲבִרְהָם יָדַע תִּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זִרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַיַּעֲבֹדוּם
וַעֲנֵו אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ בְּן אָנְכִי וְאַחֲרָי כֵּן
יֵצְאוּ בְּרַכּוֹשׁ גָּדוֹל:

צריך להגביה הכוס ולכסות הפת. כן כתב האר"י ז"ל:

וְהִיא שֶׁעֲמִידָה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שְׁלֹא אַחַד בְּלִבָּד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלֶּא
שְׁבָכָל-דוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצִילֵנוּ
מִיָּדָם:

נייח הכוס מידו ויגלה המצות:

צֵא וְלָמַד מִזֶּה בְּקִשׁ לְבֵן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אֲבִינוּ. שֶׁפָּרַעַה לֹא גֵר אֶלֶּא
עַל הַזְּכָרִים וְלָבֵן בְּקִשׁ לְעַקוֹר אֶת הַכֹּל. שֶׁנֶּאֱמַר אֲרָמִי אָבִי וַיֵּרֶד
מִצְרַיִמָּה וַיִּגַּר שָׁם בְּמִתִּי מֵעַט וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גָּדוֹל עֲצוּם וְרָב:

וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה אָנוּם עַל פִּי הַדְּבָר. וַיִּגַּר שָׁם מְלֻמָּד שְׁלֹא יָרַד יַעֲקֹב אֲבִינוּ
לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם אֶלֶּא לְגוֹר שָׁם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמְרוּ אֵל פְּרַעַה לְגוֹר
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן כִּי אֵין מְרַעָה לְצִאֵן אֲשֶׁר לְעַבְדֶּיךָ כִּי כִבֵּד הָרַעַב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וַעֲתָה יָשְׁבוּ נָא עִבְדֶּיךָ בְּאֶרֶץ גִּשׁוֹן:

בְּמִתִּי מֵעַט כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִמָּה וַעֲתָה שְׂמִיךְ
אֲדֹנָי אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב: וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי מְלֻמָּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל

מִצִּיֵּינִים שָׁם: גְּדוֹל עֲצוּם כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ
כְּמֹאֵד מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם: וְרַב כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶעֱבֹר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ
מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמְיֶךָ וְאָמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ מִי וְאָמַר לְךָ בְּדַמְיֶךָ מִי: רַבָּה כְּעֲמַח
הַשָּׂדֶה גִּתְּיֶךָ וְתִרְבִּי וְתִגְדְּלִי וְתִבּוֹאֵי בְעֵדֵי עֲדֵיִים שָׂדֵים נִכְנָו וַיִּשְׁעֶרְךָ צִמַח
וְאֵת עֵרֶם וְעֵרְיָה:

וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמּוֹצְרִים וַיַּעֲזוּנוּ, וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמּוֹצְרִים
כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר הִבָּה גִּתְּחַכְמָה לֹא פֶן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה
וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ: וַיַּעֲזוּנוּ כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר
וַיִּשְׂמְנוּ עֲלֵינוּ שְׂרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסִבְלָתָם וַיִּכֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעָה אֶת-
פֶּתֶם וְאֶת-רַעְמֶסֶס: וַיִּתְּנוּ עֲלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרְךָ: וַיִּמְכְּרוּ אֶת-תַּיְיָהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה בַחֲמֹר וּבִלְבָנִים
וּבְכָל-עֲבֹדָה בַשָּׂדֶה אֶת כָּל-עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרְךָ:

וַנִּצְעַק אֶל אֱדֹנָי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, וַיִּשְׁמַע אֱדֹנָי אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עֲנֵינוּ וְאֵת עֲמַלְנוּ וְאֵת
לְחֻצְנוּ: וַנִּצְעַק אֶל אֱדֹנָי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיּוֹם הַרְבִּיִם הָהֵם
וַיָּבֵת מִלֶּךְ מִצְרַיִם וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוֹדָה וַיִּזְעְקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים
מִן הָעֲבֹדָה:

וַיִּשְׁמַע אֱדֹנָי אֶת-קִלְנוּ כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכּוּר
אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אֲבֹרָתָם אֶת-יִצְחָק וְאֶת-יַעֲקֹב:

וַיִּרְא אֶת עֲנֵינוּ זֹו פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְעוּ אֱלֹהִים:

וְאֵת עֲמַלְנוּ אֵלֹו הַבְּנִים כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר כָּל חֵפֶן הִילוּד תִּיאָרָה תִּשְׁלִיכוּהוּ וְכָל
הַבֵּת תַּחֲיוֹן: וְאֵת לְחֻצְנוּ זֶה הִדְחַק כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלְחִץ
אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אֹתָם:

וַיִּזְעַאֲנוּ אֱדֹנָי מִמּוֹצְרִים בְּיַד חֻזְקָה וּבְזוֹרַע נְטוּיָה וּבְמִרְא גְּדֹל וּבְאֵתוֹת
וּבְמִפְתָּיִם: וַיִּזְעַאֲנוּ אֱדֹנָי מִמּוֹצְרִים לֹא עַל יְדֵי מִלְאָךְ וְלֹא עַל יְדֵי
שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ אֶלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר
וְעִבְרָתִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהַפִּיטִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם

ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני אדני: ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה אני ולא מלאך. והפיתי כל בכור בארץ מצרים אני ולא שרף. ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ולא השלית. אני אדני. אני הוא ולא אחר:

בְּיַד תִּזְקָה זֶה הַדָּבָר כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה יַד אֲדֹנָי הַיּוֹהָה בְּמִקְנֶנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה פְּסוּסִים בַּחֲמָרִים בְּגַמְלִים בַּבֶּקֶר וּבַצֹּאן דָּבָר כְּבֵד מְאֹד: וּבִזְרַע נְטוּיָה זֶה הַחֶרֶב כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּרְבוּ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם. וּבְמִרְא גֹדֶל זֶה גְלוּי שְׂכִינָה כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ הַנִּסָּה אֱלֹהִים לֹא לָקַחַת לוֹ גּוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמִסְתַּת בָּאֵתָת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד תִּזְקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֻלִים כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם אֲדֹנָי אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ: וּבָאֵתוֹת זֶה הַמַּטָּה כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת הַמַּטָּה הַיּוֹהָה תִּקַּח בְּיַדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הָאֵתָת: וּבְמִפְתִּים זֶה הַדָּם כִּמָּה שֶׁנֶּאֱמַר וְנִתְּתִי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

בעת אמירת דם ואש ותמרות עשן, שופכים מהגביע שלושה טפטופים לתוך כלי שבור (ויכוון שהכוס הוא סוד המלכות ושופך מהיין שבתוכו סוד האף והזעם שבה על-ידי כח הבינה לתוך כלי שבור סוד הקליפה שנקראת ארור):

דָּם וְאֵשׁ וְתִמְרוֹת עֶשֶׂן:

דָּבָר אַחֵר: בְּיַד תִּזְקָה שְׂתִים. וּבִזְרַע נְטוּיָה שְׂתִים. וּבְמִרְא גֹדֶל שְׂתִים. וּבָאֵתוֹת שְׂתִים. וּבְמִפְתִּים שְׂתִים: יֵאלוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁחֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם. וְאֵלוֹ הֵן:

באמירת עשר מכות ישפוך עוד עשר שפיכות מהכוס עצמו (ויכוון בשפיכה גם כן כנזכר לעיל) ומה שנשאר בכוס (נעשה סוד יין המשמח) לכך לא ישפוך אלא יוסיף יין:

**דָּם. צִפְרֹדֶעַ. בְּנִים. עָרוֹב. דָּבָר. שְׁחִין.
בָּרָד. אֲרֶבָּה. הַשֶּׁךְ. מִפְּתַת בְּכוֹרוֹת:**

רַבִּי יְהוּדָה הֵיךְ נֹתֵן בָּהֶם סְמָנִים:

דָּצִ"ךְ. עַד"ש. בָּאֵח"ב:

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו המשיים מכות. במצרים מה הוא אומר ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלהים היא. ועל הים מה הוא אומר וירא ישראל את הים הגדלה אשר עשה אדני במצרים וייראו העם את אדני ויאמינו באדני ובמשה עבדו: כמה לקו באצבע עשר מכות. אמור מעתה במצרים לקו עשר מכות. ועל הים לקו המשיים מכות:

רבי אליעזר אומר מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע מכות שנאמר ישלח בם חרון אפו עברה וועם וצרה משלחת מלאכי רעים: עברה אחת. וועם שתים. וצרה שלש. משלחת מלאכי רעים ארבע. אמור מעתה במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות:

רבי עקיבא אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות. שנאמר ישלח בם חרון אפו עברה וועם וצרה משלחת מלאכי רעים. חרון אפו אחת. עברה שתים. וועם שלש. וצרה ארבע. משלחת מלאכי רעים חמש. אמור מעתה במצרים לקו המשיים מכות ועל הים לקו המשיים ומאתים מכות:

כמה מעלות טובות למקום עלינו:

- היגו: אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים
- היגו: אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם
- היגו: אלו עשה באלהיהם ולא הרג את בכוריהם
- היגו: אלו הרג את-בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם
- היגו: אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים
- היגו: אלו קרע לנו את הים ולא העבירונו בתוכו בחרבה
- היגו: אלו העבירונו בתוכו בחרבה ולא שקע צרינו בתוכו
- היגו: אלו שקע צרינו בתוכו ולא ספק צרבנו במדבר ארבעים שנה
- היגו: אלו ספק צרבנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את הפן
- היגו: אלו האכילנו את-הפן ולא נתן לנו את השבת
- היגו: אלו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני
- היגו: אלו קרבנו לפני הר-סיני, ולא נתן לנו את התורה
- היגו: אלו נתן לנו את-התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל
- היגו: אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה

על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו. שהוציאנו ממצרים. ועשה בהם שפטים. ועשה באלהיהם. וחרג את בכוריהם. ונתן לנו את ממונם. וקרע לנו את היבם. והעבירנו בתוכו בחרבה. ושקע צרינו בתוכו. וספק צרפנו במדבר ארבעים שנה. והאכילנו את המן. ונתן לנו את השבת. וקרבנו לפני הר סיני. ונתן לנו את התורה. והגניסנו לארץ ישראל. ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו:

רמן ומליאל היה אומר כל-שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו. ואלו הן:

פסח. מצה. ומרור:

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שפית המקדש קנם על שום מה. על שום שפסח המקום על פתי אבותינו במצרים. שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לאדני אשר פסח על-פתי בני ישראל במצרים בנגפו את-מצרים ואת פתינו הציל ויקד העם וישתחוו:

מחזיק בידו את המצה החצויה (שנפרסה) ויאמר:

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה. על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להתמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ונאלם. שנאמר ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם:

נוטל המרור אשר באמצע הקערה בידו, ויאמר:

מרור זה שאנו אוכלים על שום מה. על שום שמררו המצרים את-חיי אבותינו במצרים. שנאמר וימררו את-חיהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל-עבדה בשדה את כל-עבדתם אשר עבדו בהם בפרך:

בכל-דור ודור חייב אדם לראות את-עצמו כאלו הוא יצא ממצרים. שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה אדני לי בצאתי ממצרים: לא את-אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא ממצרים אלא אף אותנו גאל עמם. שנאמר ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את-הארץ אשר נשבע לאבותינו:

יכסה את המצות ויגביה את הכוס ואוחזו בידו עד סיום ברכת אשר גאלנו (המסיימת במילים "גאל ישראל"):

לְפִיכֶךָ אֲנַחְנוּ חַיִּיבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבַּח לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדְר לְבַרֵּךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּם. לְמִי שֶׁעָשָׂה לְאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנְּסִים הָאֵלֹהִים הַזֵּה הַזֶּה מֵעַבְדוֹת לְחֵרוֹת. מִיַּגְוֵן לְשִׁמְחָה. וּמֵאֲכָל לְיוֹם טוֹב. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גְּדוֹל. וּמִשְׁעִבּוֹד לְגָאֵלָה. וְנֹאמֵר לְפָנָיו הַלְלוּיָהּ:

א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי אֲדֹנָי הַלְלוּ אֶת שֵׁם אֲדֹנָי: ב יְהִי שֵׁם אֲדֹנָי מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: ג מְמוֹרַח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאֵי מְהַלֵּל שֵׁם אֲדֹנָי: ד רַם עַל כָּל גּוֹיִם אֲדֹנָי עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: ה מִי כָּאֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ הַמְּנַבְיָה לְשַׁבַּח: ו הַמְּשַׁפִּילֵי לְרָאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ: ז מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל מֵאֲשַׁפֵּת יָרִים אֲבִיוֹן: ח לְהוֹשִׁיבֵי עִם גְּדִיבִים עִם גְּדִיבֵי עַמּוֹ: ט מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אִם הַפְּנִים שְׁמִיחָה הַלְלוּיָהּ:

א בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לְעוֹ: ב הִיְתָה יְהוּדָה לְקִדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלוֹתָיו: ג הַיָּם רָאָה וַיִּנָּם תִּירְדֵן יַפֵּךְ לְאַחֹר: ד הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבַעוֹת כְּבָנֵי צֶאֱן: ה מִה לָךְ הַיָּם כִּי תִנּוּם תִּירְדֵן תִּפְכֵּךְ לְאַחֹר: ו הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים גְּבַעוֹת כְּבָנֵי צֶאֱן: ז מִלְּפָנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֶרֶץ מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ח הַחֲפָכֵי הַצִּוּר אָנֹכִי מִיּוֹם חֲלַמְיֵשׁ לְמַעֲיָנוּ מִיּוֹם:

כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר גָּאֵלְנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם וְהַגִּיעֵנוּ הַלְלוּיָהּ הַזֶּה לְאֲכָל-כּוֹ מִצֵּה וּמְרוֹר. בֵּן אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרֵים הַפְּאִים לְקַרְאֲתָנוּ לְשִׁלּוֹם שְׁמִחִים כְּבָנֵינוּ עִירָךְ וְשִׁשִּׁים בְּעַבְדוֹתֶיךָ וְנֹאכֵל שֵׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים (וְאִם חַל לַיִל הַסֹּדֵר בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת: מִן הַפְּסָחִים וּמִן הַזְּבָחִים) אֲשֶׁר יַגִּיעַ דְּבָרָם עַל קוֹר מִזְבִּחֶךָ לְרַצּוֹן וְנוֹדָה לָךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלְתָּנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ: כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי גָּאֵל יִשְׂרָאֵל:

ומברך ושונה בהסיבה:

כְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם כּוֹרֵא כְּפָרֵי הַגִּפְנִים:

רחצה

ואחר כך נוטל ידיו ומברך :

ברוך אתה אֱדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

מוציא

ויאחז בכל שלשת המצות שעל הקערה כסדר שהניחם – הפרוסה בין שתי השלימות ויברך :

ברוך אתה אֱדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ:

מצה

ולא יבצע מהן, אלא יניח המצה השלישית (התחתונה) להשמט מיזו. ויברך על הפרוסה (החצויה) עם העליונה טרם ישברם, ברכה זו. ויכוין במחשבתו לפטור גם-כן אכילת הכריכה שממצה השלישית וגם אכילת האפיקומן יפטור בברכה זו :

ברוך אתה אֱדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מִצָּה:

ואחר כך יבצע כזית (שיעור מדת 'כזית': כשליש מצת-יד) מכל אחת משתיהן (מהעליונה ומהחצויה) ויאכל ביחד ובהסיבה :

מרור

ואחר כך יקח כזית מרור, ויטבל בחרוסת, וינער החרוסת מעליו כדי שלא יתבטל טעם המרירות, ויברך ברכה זו :

ברוך אתה אֱדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מְרֹר:

ויאכלנו בלי הסיבה :

כורך

ואחר כך יקח מצה השלישית התחתונה, וחזרת (המרור בתחתית הקערה) עמה כשיעור כזית, ויטבול בחרוסת ויכרכם ביחד (מצה ממעל ומצה מתחת), ויאמר זה :

**בֵּן עֲשֵׂה הֲלֵל בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קִיָּם הָיָה כּוֹרֵךְ פֶּסַח מִצָּה וּמְרֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד.
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר עַל מִצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֵהוּ:**

ואוכלם ביחד [ובהסיבה] :

שלחן עורך

ואחר כך אוכל ושותה כדי צרכו. ויכול לשתות יין בין כוס ב' לג' :

צפון

ואחר כך יקח האפיקומן ויחלקו לכל בני ביתו לכל אחד כזית (ואם לא מספיק מצת עורך הסדר יחלק להם ממצה אחרת), ויאכל בהסיבה. וצריך לאכלו קודם חצות :

ואחר כך מוזגין לו כוס שלישי ואומר עליו ברכת המזון:

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב אֲדָנִי אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינִי בְּחַלְמִים: ב אֲזוּ יַמְלֵא שְׁחֹק פִּינִי וּלְשׁוֹנִי רִנָּה אֲזוּ יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל אֲדָנִי לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים: ג הַגְּדִיל אֲדָנִי לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינִי שְׂמֵחִים: ד שׁוֹבָה אֲדָנִי אֶת שְׁבִיתָנוּ בְּאִפְקִיּוֹם בְּנֶגֶב: ה הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: ו הַלֶּחֶם יִלֶּךְ וּבִכָּה נִשְׂא מִשֶּׁךְ-הַזֶּרַע כִּי יָבֵא בְרִנָּה נִשְׂא אֶלְפֹתָיו:

א לִבְנֵי קָרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי קָדְשׁ: ב אוֹהֵב יי שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב: ג נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר בְּךָ עִיר הָאֱלֹהִים סְלָה: ד אֲזַכִּיר רַחֵם וּבְכָל לִידְעֵי הַנְּהַ פִלְשֶׁת וְצוֹר עִם כּוֹשׁ זֶה יֶלֶד שָׁם: ה וּלְצִיּוֹן יֹאמֶר אִישׁ וְאִישׁ יֶלֶד בָּהּ וְהוּא יִכּוֹנְנֶה עֲלוּיוֹן: ו יי וְסָפַר בְּכֶתוֹב עֲמִים זֶה יֶלֶד שָׁם סְלָה: ז וְשָׂרִים בְּחַלְלִים כָּל מַעֲיָנֵי בְּךָ:

אֲבָרְכָה אֶת יי בְּכָל עֵת תְּמִיד תִּחְלְתוּ בְּפִי: סוּף דְּבַר הַכָּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יִרְא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׂמוֹר בִּי זֶה כָּל הָאָדָם: תִּחְלַת יי יְדַבֵּר בִּי וּיְבָרֶךְ כָּל בָּשָׂר שָׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהִי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

קודם מים אחרונים יאמר פסוק זה:

זֶה חֶלֶק אָדָם רָשָׁע מֵאֱלֹהִים וְנַחֲלַת אִמְרוּ מֵאֵל:

ואחר שוטף קצות אצבעותיו במים (מים אחרונים) ויאמר פסוק זה:

וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי יי:

אם מברכין בזימון אומר המברך:

רְבוּתִי נִבְרַךְ:

ועונין המסובין: יְהִי שָׁם יי מְבָרַךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

וחוזר המברך: יְהִי שָׁם יי מְבָרַךְ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

המברך אומר: בְּרָשׁוֹת קִרְנָן וְרִבְנָן וְרִבּוּתֵי נִבְרַךְ שְׂאֵבְלָנוּ מוֹשְׁלוֹ:

ועונין המסובין: בְּרוּךְ שְׂאֵבְלָנוּ מוֹשְׁלוֹ וּבְטוֹבוֹ חֵינּוּ:

ואם הם עשרה (או יותר): נִבְרַךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵבְלָנוּ מוֹשְׁלוֹ:

ועונין המסובין: בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂאֵבְלָנוּ מוֹשְׁלוֹ וּבְטוֹבוֹ חֵינּוּ:

ומי שלא אכל עונה: בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ וּמְבָרַךְ שְׂמוֹ תְּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הֵן אֵת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוֹבוֹ בְּחַן בְּחֶסֶד
וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לָחֵם לְכָל בֶּשֶׂר כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ: וּבְטוֹבוֹ הַגָּדוֹל
עִמָּנוּ תְּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאֵל יַחֲסַר לָנוּ מִזּוֹן לְעוֹלָם וָעֶד: בְּעֵבוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפָרְנֵם לְכָל וּמְטִיב לְכָל וּמְכִיֵּן מִזּוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא
בְּאִמּוֹר פֹּתַח אֶת-יַדְךָ וּמְשַׁבֵּעַ לְכָל-חַי רִצּוֹן: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הֵן אֵת
הַפֶּל:

נִזְדַּח לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לָּאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֲמֻדָּה טוֹבָה וּרְחֵבָה
וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִיַּד עֲבָדִים
וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחֲתַמְתָּ בְּבִשְׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרַתְךָ שֶׁלְּמַדְתָּנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ
וְעַל חַיִּים חַן וְחֶסֶד שֶׁהוֹנֵנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מִזּוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמְפָרְנֵם אוֹתָנוּ
תְּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

וְעַל הַפֶּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לְךָ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ וְתַפְרֵךְ שְׁמֶךָ בְּפִי
כָּל חַי תְּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: כְּפִתּוּב וְאֲכִלְתָּ וּשְׁבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֵת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ עַל הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לְךָ: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה עַל הָאֶרֶץ וְעַל
הַמִּזּוֹן:

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַם עִירְךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן
כְּבוֹדְךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחְךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
שֶׁנִּקְרָא שְׁמֶךָ עָלָיו: אֱלֹהֵינוּ אֲבִינוּ רֹעֵנוּ זֹנֵנּוּ פֶּרְנִסְנוּ וּבִלְפָנֵינוּ וְהִרְוִיחֵנוּ
וְהַרְוֵחַ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה מִכָּל-צָרוֹתֵינוּ: וְנָא אֵל-תִּצְרִיכֵנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ. לֹא לִידֵי מִתְנַת בֶּשֶׂר וְדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאתֶם כִּי אִם לִידְךָ הַמְּלֹאָה
הַפְּתוּחָה הַקְּדוּשָׁה וְהַרְחֵבָה שְׁלֹא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִכְלָם לְעוֹלָם וָעֶד:

בשבת: רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוֹת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשְּׁבַת הַגָּדוֹל
וְהַקְּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקְדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לְשַׁבַּת-בוּ וְלַנּוֹת-בוּ
בְּאַהֲבָה כְּמִצְוֹת רְצוֹנְךָ. וּבְרִצּוֹנְךָ הֵנִיחַ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁלֹא תִהְיֶה צָרָה וְיָגוֹן וְאַנְחָה
בְּיוֹם מְנוּחָתָנוּ. וְהִרְאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּנִחְמַת צִיּוֹן עִירְךָ וּבְכַנּוּן יְרוּשָׁלַם עִיר קְדְשְׁךָ כִּי
אַתָּה הוּא בַעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנְּחֻמּוֹת:

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא. ויגיע ויראה וירצה. וישמע ויפקד ויזכר. וזכרוננו ופקדוננו. וזכרון אבותינו. וזכרון משיח בן-דוד עבדך. וזכרון ירושלים עיר קדשך. וזכרון כל-עמך בית ישראל לפניך לפלטה לטובה. לחן ולחסד ולרחמים ולחיים טובים ולשלום. ביום הג המצות הזה. ביום טוב מקרא קדש הזה. זכרנו יהיה אלהינו בו לטובה. ופקדנו בו לברכה. והושיענו בו לחיים טובים: ובדבר ישועה ורחמים חום וחנו ורחם עלינו והושיענו כי אליך עינינו. כי אל מלך חנון ורחום אתה:

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה יהוה פנה ברחמי וירושלם. אמן:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם האל. אבינו מלכנו. אדירנו בוראנו גואלנו יוצרנו. קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב והמטיב לכל בכל יום ויום. הוא היטיב לנו. הוא מטיב לנו. הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד. לחן ולחסד ולרחמים. ולרחם הצלה והצלחה. ברכה וישועה. נחמה פרנסה וכלכלה ורחמים וחיים ושלום וכל-טוב ומפל-טוב לעולם אל יחסרנו: הרחמן הוא ימלך עלינו לעולם ועד: הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ: הרחמן הוא ישתבח לדור דורים ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים ויתחדר בנו לעד ולעולמי עולמים: הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד: הרחמן הוא ישבור על גלות מעל צנאנו והוא יוליכנו קוממיות לארצנו: הרחמן הוא ישלח ברכה מרבה בבית זה ועל שלחן זה שאכלנו עליו: הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב ויבשר-לנו בשורות טובות ישועות ונחמות: הרחמן הוא יברך את אבי מזרי בעל הבית הזה ואת-אמי מורתני בעלת הבית הזה אותם ואת-ביתם ואת-זרעם ואת כל-אשר להם אותנו ואת-כל אשר לנו: כמו שברך את אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מפל כל פן יברך אותנו (בני ברית) פלנו יחד בברכה שלמה ונאמר אמן:

מפורום ולמודו עליו ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום ונשא ברכה מאת יהוה וצדקה מאליה ישענו ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

בשבת: הַרְחַמֵּן הוּא יַנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׂבִילֹ שְׁבֵת וּמְנוּחָה לְחַיֵי הָעוֹלָמִים:

הַרְחַמֵּן הוּא יַנְחִילֵנוּ לְיוֹם שְׂבִילֹ טוֹב:

הַרְחַמֵּן הוּא יִזְכְּנוּ לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְלַחַיֵי הָעוֹלָם הַבָּא. מִגְדֵּל יְשׁוּעוֹת מְלִכּוֹ וְעֵשֶׂה חֶסֶד לְמִשְׁיחוֹ לְדוֹד וְלוֹרְעוֹ עַד עוֹלָם: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן:

יִרְאוּ אֶת יְהוָה קִדְשׁוֹ בִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרַעְבּוּ וְדַרְשׁוּ יְהוָה לֹא יַחְסְרוּ כָּל-טוֹב: הוֹדוּ לַיהוָה בִּי טוֹב בִּי לְעוֹלָם חֶסֶד: פּוֹתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן: בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְחַיָּה יְהוָה מִבְּטַחוֹ:

ומברך על הכוס ושונה בהסיבה:

בְּרוּךְ אַתָּה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

מוזגין כוס רביעית ופותחין הדלת לכבוד כניסת אליהו הנביא ואומרין:

שְׂפַךְ חַמְתְּךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ. וְעַל מַמְלְכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ: בִּי אֲבָל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נְוָחוֹ הַשָּׁמַיִם: שְׂפַךְ עֲלֵיהֶם זַעֲמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יִשְׁיָגֵם: תִּרְדֹּף בְּאֵף וּתְשַׁמְרֵם מִתַּחַת שָׁמַי אֲדֹנָי:

הלל נרצה

לֹא לָנוּ אֲדֹנָי לֹא לָנוּ בִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד עַל חֶסֶדְךָ עַל אֲמַתְךָ: לְמוֹת יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיזָה נָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֱלֹהֵינוּ בְּשָׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר תִּפְּץ עֲשֵׂה: עֲצִיבֵיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֶׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אֲזִנַּיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְחִיחוּ: יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְשִׁיחוּ רִגְלֵיהֶם וְלֹא יִחַלְּבוּ: לֹא יִהְיוּ בְּגוֹרָנִים: כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם כָּל אֲשֶׁר-פָּטַח בְּהֶם: וְיִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּאֲדֹנָי עֶזְרָם וּמְגֻנָּם הוּא: בֵּית אֲהֲרֹן בְּטַחוֹ בְּאֲדֹנָי עֶזְרָם וּמְגֻנָּם הוּא: יִרְאֵי אֲדֹנָי בְּטַחוֹ בְּאֲדֹנָי עֶזְרָם וּמְגֻנָּם הוּא:

אֲדֹנָי זָכְרֵנוּ יִבְרַךְ יְבָרַךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְרַךְ אֶת בֵּית אֲהֲרֹן: יִבְרַךְ יִרְאֵי אֲדֹנָי הַקְּטָנִים עִם הַגְּדֹלִים: יִסַּף אֲדֹנָי עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנוֹתֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לְאֲדֹנָי עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לְאֲדֹנָי וְהָאָרֶץ נָתַן לְבָנֵי אָדָם: לֹא הַפְּתִים יִחַלְּלוּ יְהוָה וְלֹא כָּל-יִרְדֵי דוּמָה: וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהוָה מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

אֶתְבַּתִּי בִּי וְשָׁמַע אֲדַנִּי אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנֵי: כִּי הִסָּה אֲזַנִּי לִי וּבִבְמוֹי אֶקְרָא: אֶפְסוּנִי חֲבָלֵי מוֹת וּמַצְרֵי שְׂאוֹל מִצְּאֹנֵי צָרָה וַיְגוֹן אֲמַעֲזָא: וּבִשְׁם-אֲדֹנָי אֶקְרָא אֲנִי אֲדֹנָי מִלְּטָה נַפְשִׁי: חָנוּן אֲדֹנָי וְצָדִיק וְאֵלֹהֵינוּ מִרְחָם: שְׁמֵר פְּתָאִים אֲדֹנָי דַּלְתֵי וְלִי הוֹשִׁיעַ: שׁוּבֵי נַפְשִׁי לְמוֹתוֹכִי כִּי אֲדֹנָי נִמְלַע עָלַי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמּוֹת אֶת-עֵינֵי מוֹן-הַמַּעַה אֶת-רִגְלֵי מוֹדָחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֲדֹנָי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֲאִמְנַתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲנִיתִי מֵאֵד: אֲנִי אֲמַרְתִּי בְּחַפְזִי כֹל הָאָדָם כֹּבֵב:

כֹּה אָשִׁיב לְאֲדֹנָי כֹּל-תַנְמוּלוֹהִי עָלַי: כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֲשֶׁא וּבְשֵׁם אֲדֹנָי אֶקְרָא: נִדְרֵי לְאֲדֹנָי אֲשֶׁלֶם נִגְדָה-נָא לְכֹל עַמּוֹ: יִקָּר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי הַמּוֹתָה לְחַסְדֵּי: אֲנִי אֲדֹנָי כִּי אֲנִי עֲבָדְךָ אֲנִי עֲבָדְךָ בְּן אֲמַתְךָ שִׁתַּחֲתֵ לְמוֹסְרֵי: לְךָ אֲזַכֵּחַ וְזֶכֶת תוֹדָה וּבְשֵׁם אֲדֹנָי אֶקְרָא: נִדְרֵי לְאֲדֹנָי אֲשֶׁלֶם נִגְדָה-נָא לְכֹל עַמּוֹ: בְּתַצְרוֹת בֵּית אֲדֹנָי בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַם תִּלְלוּיָהּ:

הִלְלוּ אֶת אֲדֹנָי כֹּל גּוֹיִם שִׁבְחוּהוּ כֹּל-הָאֲמִים: כִּי נִבְרַע עָלֵינוּ חֶסֶדוֹ וְאֶמֶת-אֲדֹנָי לְעוֹלָם תִּלְלוּיָהּ:

הוֹדוּ לְאֲדֹנָי כִּי טוֹב
יֹאמְרוּ נָא יִשְׂרָאֵל
יֹאמְרוּ נָא בֵּית אֶהְרֹן
יֹאמְרוּ נָא יְרֵאֵי אֲדֹנָי
כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:
כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ:

כּוֹן הַמַּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה עֲנֵנִי בְּמִרְחַב יְהוָה: אֲדֹנָי לִי לֹא אִירָא מִה-יַעֲשֶׂה לִּי אָדָם: אֲדֹנָי לִי בְּעֶזְרִי וְאֲנִי אֲרָאָה בְּשֵׁנָאִי: טוֹב לְחַסוֹת בְּאֲדֹנָי מִכַּפְּטָה בְּאָדָם: טוֹב לְחַסוֹת בְּאֲדֹנָי מִכַּפְּטָה בְּנִדְבִיבִים: כֹּל גּוֹיִם סִבְבוּנִי בְּשֵׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילִם: סִבְבוּנִי נִם סִבְבוּנִי בְּשֵׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילִם: סִבְבוּנִי בְּדַבְרֵים דַּעֲבֹ פֶּאֶשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם אֲדֹנָי כִּי אֲמִילִם: דָּחָה דְחִיתֵנִי לְנַפְל וְאֲדֹנָי עֲזָרְנִי: עֵז וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה וַיִּשְׁוַעַה בְּאֶהְלִי צְדִיקִים יִמִּין אֲדֹנָי עֲשֶׂה חֵיל: יִמִּין אֲדֹנָי רֹמְמָה יִמִּין אֲדֹנָי עֲשֶׂה חֵיל: לֹא אֲמוֹת כִּי אֲהִיָּה וְאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי-יְהוָה: יִפֹּר יִסְרְנֵי יְהוָה וְלִמּוֹת לֹא נִתְּנֵנִי: שִׁתְּחוּ לִי שְׁעָרֵי צָדֵק אֲבֹא בֵּם אֲוֹדָה יְהוָה: יְהוָה הַשְׁעַר לְאֲדֹנָי צְדִיקִים יִבְאוּ: בּוֹ: אֲוֹדֵךְ כִּי עֲנִיתֵנִי וְתַחֲוִי לִי לִישׁוּעָה: אֲוֹדֵךְ כִּי עֲנִיתֵנִי וְתַחֲוִי לִי לִישׁוּעָה: אֲבֹן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִתְּה לְרֹאשׁ פְּנֵה: אֲבֹן מַאֲסוֹ הַבּוֹנִים הִתְּה לְרֹאשׁ פְּנֵה: מֵאֵת אֲדֹנָי הִתְּה וְאֵת הַיָּה נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ: מֵאֵת אֲדֹנָי הִתְּה וְאֵת הַיָּה נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ: זֶה הַיּוֹם עֲשֶׂה אֲדֹנָי נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בּוֹ:

אֲנִי אֲדֹנָי הוֹשִׁיעָה נָא:
אֲנִי אֲדֹנָי הַצְּלִיחָה נָא:
אֲנִי אֲדֹנָי הוֹשִׁיעָה נָא:
אֲנִי אֲדֹנָי הַצְּלִיחָה נָא:

בְּרוּךְ הוּא שֵׁם אֲדֹנָי בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית אֲדֹנָי: בְּרוּךְ הוּא שֵׁם אֲדֹנָי בְּרַכְנוּכֶם מִבֵּית אֲדֹנָי: אֵל
אֲדֹנָי וַיֵּאָר לָנוּ אֲסֵרוּ חַג בְּעֵבְתֵיכֶם עַד קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵל אֲדֹנָי וַיֵּאָר לָנוּ אֲסֵרוּ
חַג בְּעֵבְתֵיכֶם עַד קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵלֵינוּ אֲתָהּ וְאוֹרֶךְ אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹמְמֶךָ: אֵלֵינוּ אֲתָהּ וְאוֹרֶךְ אֱלֹהֵינוּ אֲרוֹמְמֶךָ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵינוּ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ: הוֹדוּ לֵאלֹהֵינוּ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:

יִחַלְלוּךָ אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ (על) כָּל מַעֲשֵׂיךָ וְחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ וְכָל-עַמְּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּרַנָּה יוֹדוּ וַיְבָרְכוּ וַיִּשְׂבַּחוּ וַיִּפְאֲרוּ וַיְרוֹמְמוּ וַיִּשְׁרִצוּ וַיִּקְדְּשׁוּ וַיְמַלִּיכוּ אֶת
שִׁמְךָ מִלְּבָנוּ. כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשַׁמֵּךְ נֶאֱמָר לְזִמְרָה כִּי מַעֲלָם וְעַד עוֹלָם אֲתָהּ אֵל:

הוֹדוּ לֵאלֹהֵינוּ כִּי טוֹב	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵינוּ הָאֱלֹהִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵינוּ הָאֲדֹנָיִם	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְעֵשָׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבָדוֹ	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְעֵשָׂה הַשָּׁמַיִם בְּתַבּוּנָהּ	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְעֵשָׂה אוֹרִים גְּדוֹלִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
אֶת הַשָּׁמַשׁ לְמִמְשָׁלֶת בְּיוֹם	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכּוֹכָבִים לְמִמְשָׁלוֹת בְּלַיְלָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְמִכָּה מִצְרִים בְּבַבְּלוֹרִיָּהֶם	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
וַיִּצְא יִשְׂרָאֵל מֵתוֹכֶם	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעוֹ נְטוּיָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְגֹזֵר יָם סוּף לְגֹזְרִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
וְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹבוֹ	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
וְנָעַר פְּרַעַה וַחֲלִילוּ בָיִם-סוּף	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בְּמִדְבָּר	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְמִכָּה מִלְּבָיִם גְּדוֹלִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
וַיַּהֲרֹג מִלְּבָיִם אֲדִירִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
וּלְעֹזַג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
וְנָתַן אֶרֶצָם לְנַחֲלָה	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עֲבָדוֹ	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
שֶׁבִשְׁפָלָנוּ זָכַר לָנוּ	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
וַיִּפְרָקֵנוּ מִצַּרֵּינוּ	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
נָתַן לָחֶם לְכָל בָּשָׂר	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵינוּ הָאֱלֹהִים	כִּי לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ:

נשמת כל חי תברך את שמך אדני אלהינו. ורוח כל בשר תפאר ותרום וזכרך
מלבנו תמיד. מן-העולם ועד-העולם אתה אל. ומפלעדיך אין לנו
מלך גואל ומושיע פודה ומציל ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו
מלך אלא אתה: אלהי הראשונים והאחרונים אלוה כל פריות אדון כל-תולדות
המהלל ברב התשבחות. המנהג עולמו בתסוד ובריותיו ברחמים. ואדני הנה לא
יגום ולא יישן. המעורר ישנים והמקיץ נרדמים והמשיח אלמים והמתיר
אסורים והפומך נופלים והזוקף פפופים. לך לברך אנהנו מודים. אלו פיני מלא
שירה פים ולשונינו רנה בהמון גליו ושפתותינו שבת פמרתכי רקיע ועינינו
מאירות בשמש וכירה וידינו פרושות פגשרי שמים ורגלינו קלות פאילות: אין
אנו מספיקים להודות לך אדני אלהינו ואלהי אבותינו ולברך את-שמך על-
אחת מאלף אלפי אלפים ורפי רבבות פעמים הפוזבות נסים ונפלאות שעשית
עמנו ועם אבותינו מלפנים: ממצרים ואלתנו אדני אלהינו. מבית עבדים
פדיתנו. ברעב ונתנו ובשבע בלפלתנו מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו ומחלים
רעים ונאמנים דליתנו: עד הנה עזרנו רחמיך ולא עזבנו חסדיך. ואל תפשונו
אדני אלהינו לנצח: על פן אברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפתת באפינו
ולשון אשר שמת פפינו: הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו
ויקדישו וימליכו את שמך מלבנו: כי כל פה לך יודה וכל-לשון לך תשבע. וכל
עין לך תצפה וכל-ברך לך תברע וכל-קומה לפניך תשתחנה. וכל-הלכות
ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך. בדרך שבתוב כל עצמתי תאמרנה אדני
מי כמוך. מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגולו: מי ידמה לך ומי ישנה-לך
ומי יעךך-לך. האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קנה שמים וארץ: נהלךך
ונשפתך ונפאריך ונברך את-שם קדשך. באמור לרוד ברבי נפשי את אדני וכל
קרבי את שם קדשו: האל בתעצמות עזך הגדול בכבוד שמך. הגבור לנצח
והנורא בנוראותיך. המלך היושב על פסא רם ונשא:

שוכן עד מרום וקדוש שמו. וכתוב רננו צדיקים באדני לישרים נאזה תהלה: בפי
ישרים תתרום. ובשפתי צדיקים תתברך. ובלשון חסידים תתקדש. ובקרב
קדושים תתהלל: ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמך מלבנו
בכל-דור ודור שבן חובת כל-היצורים. לפניך אדני אלהינו ואלהי אבותינו להודות
להלל לשבח לפאר לרומם להדר לברך לעלה ולקלם על כל דברי שירות
ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך:

וּבְכֵן יִשְׁתַּבַּח שְׁמֹךְ לְעַד מְלִכְנוּ הָאֵל הַמְּלִיךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
כִּי לָךְ נָאָה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד שִׁיר וּשְׁבַחָה הַלֵּל
וְזִמְרָה עִז וּמְמֹשְׁלָה נְצַח גְּדֹלָה וְגִבּוֹרָה תַּהְלֵה וְתַפְאֶרֶת קִדְשָׁה וּמְלֻכוֹת.
בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךְ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ וּמַעֲשֵׂיךְ עַד עוֹלָם אֲתָה אֵל: בְּרוּךְ
אַתָּה אֲדֹנָי אֵל מְלִיךְ גָּדוֹל בַּתְּשַׁבְּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלְאוֹת בּוֹרֵא
כָּל-הַנְּשָׁמוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי וְזִמְרָה מְלִיךְ יָחִיד חַי הַעוֹלָמִים:

הנהגים לומר פזמונים, אין להפסיק בהם בין ברכה זו ובין ברכת הכוס, אלא מיד אחר-כך יברך על כוס ד':
בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מְלִיךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן: וְשׁוֹתָהּ בְּחִסְיָבָה

ברכה אחרונה על הגפן:

בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מְלִיךְ הָעוֹלָם עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל
אֶרֶץ הַמִּדְבָּה טוֹבָה וְרַחֲבָה שְׂרָצִית וְהַנְּחַלְתָּ לְאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכֹל מִפְּרִיָּהּ וּלְשַׁבּוֹעַ
מִטּוֹבָהּ רַחֵם נָא יְהוָה עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל-יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְעַל-צִיּוֹן מוֹשְׁבַן כְּבוֹדְךָ וְעַל
מוֹזַבְחְךָ וְעַל-הַיִּכְלֶךְ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקִּדְשׁ בְּמַחֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ.
וְשִׁמְחֵנוּ בָּהּ וּנְבָרְכֶךָ בַּקִּדְשָׁה וּבְמַחֲרָה (בשבת: וּרְצֵה וְתַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה): וְזָכְרֵנוּ
לְטוֹבָהּ בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. כִּי אַתָּה יְהוָה טוֹב וּמְטוֹיֵב לְכָל וְנוֹדֶה לָךְ עַל הָאָרֶץ וְעַל
פְּרֵי הַגֶּפֶן: בְּרוּךְ אַתָּה אֲדֹנָי עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרֵי הַגֶּפֶן:

ברכת בני"ר באם שתה שאר משקין:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מְלִיךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נִפְשוֹת רַבּוֹת וְחִסְרוֹנֵן עַל כָּל מַה שְׁפָרְאָתָּ
לְחַיִּימוֹת בְּהֵם נִפְשׁ כָּל חַי. בְּרוּךְ חַי הַעוֹלָמִים:

אחר כך יאמר:

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם: